

УДК 378.018.8:373.5.011.3-051:78]:[37.017:784.9]

[https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-4\(18\)-203-213](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-4(18)-203-213)

Волошина Анастасія Василівна викладач кафедри музикознавства та вокально-хорового мистецтва, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, <https://orcid.org/0000-0003-2480-3177>

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. **Мета роботи** – систематизація й узагальнення відомостей про особливості формування вокальної майстерності майбутніх вчителів музичного мистецтва. **Методологія дослідження** полягає у застосуванні ряду підходів: аналітичного для осмислення літератури за темою статті; міждисциплінарного – всебічно вивчаючи фактологічний матеріал та при отриманні нових знань; системного з використання цілого спектру методів (біографічного, семіотичного, культурологічного, герменевтичного, історичного, теоретичного узагальнення) – комплексно осягаючи заявлену мету дослідження. **Наукова новизна:** здійснена спроба системного вивчення педагогічних умов формування вокальної майстерності як явища. **Висновки.** У публікації доводиться твердження: Характеризуючи змістовну сторону професійної підготовки спеціаліста (спеціаліста середньої ланки, бакалавра, магістра) на сучасному етапі, можна виділити дві принципові сторони освітнього процесу. Перший – це єдність теоретичного (припущення оволодіння фундаментальними принципами обґрунтовує, що теоретичну сутність музичного мистецтва загалом і мистецтва зокрема, знання основних історичних етапів його розвитку, останніх відкриттів і методичних досліджень у галузі музичного виконавства та музичної педагогіки) та практичну виконавську підготовку (зокрема оволодіння методикою розвитку індивідуальні виконавські здібності та можливості їх подальшого саморозвитку та вдосконалення саморозвитку, а також можливості їх реалізації у педагогічній та організаційній роботі). Другий – духовно-творчий та особистісний розвиток в рамках професії, який включає: уміння транслювати музично-теоретичні та музично-практичні знання на практиці - Творче використання набутих у навчальному процесі виконавських навичок, уміння трансформувати отримані знання на рівні творчого перенесення, прогнозування результатів власна творча виконавська діяльність (процес прогнозування можливих варіантів і ситуацій навчального процесу), - духовно-творчий пошук у процесі становлення особистості учня.

Ключові слова: музика, музичне виконання, вокал, вокальна майстерність, вокальна підготовка, педагогіка.

Voloshyna Anastasiia Vasylivna Lecturer at the Department of Musicology and Vocal and Choral Arts, Uman State Pedagogical University named after Pavel Tychna, Uman, <https://orcid.org/0000-0003-2480-3177>

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF VOCAL SKILLS OF FUTURE MUSIC TEACHERS

Abstract. The purpose of the work is to systematize and generalize information about the peculiarities of the formation of vocal skills of future music teachers. **The research methodology** consists in the application of a number of approaches: analytical for understanding the literature on the topic of the article; interdisciplinary - comprehensively studying factual material and acquiring new knowledge; systematic with the use of a whole range of methods (biographical, semiotic, cultural, hermeneutic, historical, theoretical generalization) - comprehensively comprehending the stated purpose of the research. **Scientific novelty:** an attempt was made to systematically study the pedagogical conditions for the formation of vocal skill as a phenomenon. **Conclusions.** The publication proves the statement: Characterizing the substantive side of professional training of a specialist (secondary specialist, bachelor's, master's) at the current stage, two fundamental sides of the educational process can be distinguished. The first is the unity of theoretical (the assumption of mastery of fundamental principles substantiates the theoretical essence of musical art in general and art in particular, knowledge of the main historical stages of its development, the latest discoveries and methodical research in the field of musical performance and musical pedagogy) and practical performance training (in particular, mastery of the technique development of individual executive abilities and opportunities for their further self-development and improvement of self-development, as well as opportunities for their implementation in pedagogical and organizational work). The second is spiritual-creative and personal development within the profession, which includes: the ability to translate musical-theoretical and musical-practical knowledge into practice - Creative use of performing skills acquired in the educational process, the ability to transform the acquired knowledge at the level of creative transfer, forecasting the results of one's own creative executive activity (the process of predicting possible options and situations of the educational process), - spiritual and creative search in the process of forming the student's personality.

Keywords: music, musical performance, vocals, vocal skills, vocal training, pedagogy.

Постановка проблеми. Наукове дослідження поняття педагогічної культури майбутнього вчителя здійснюється із прив'язкою до поняття «культура». Педагогічна культура майбутнього вчителя – це комплексна соціальна характеристика його особистості, яка відображає його педагогічну установку. Водночас це показник рівня духовного, морального, інтелектуального розвитку; вона включає знання, уміння, високий професіоналізм, професійно важливі якості фахівця-вихователя, необхідні для успішного виконання педагогічних завдань.

Професійно-педагогічна культура майбутнього вчителя музичного мистецтва – це складний цілісний особистісний склад в єдності та гармонії структурно-функціональних компонентів, які виявляються у професійно-педагогічній діяльності. Характеризуючи зміст основних компонентів цього явища, науковці наголошують на важливості підвищення рівня власної культури студентів, їхнього інтересу до майбутньої професії (мотиваційний аспект) [1, 5]. Учені також вказують на педагогічну спрямованість, а також на естетично-музичний смак, вимогливість, стриманість, душевну врівноваженість, спостережливість, доброзичливість, співпереживання, відповідальність, повагу до конкретних особистісних якостей учителя (особистісний аспект), а також на теоретичне усвідомлення, знання-засоби та знання-цінності (когнітивний аспект), способи діяльності та вміння (діяльнісний аспект) [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У останніх дослідженнях автори (О.Баско [1], Л.Красовська [3], Н.Овчаренко [4], О.Оганезова-Григоренко [5]) відзначається, що форми, методи і засоби навчання музикантів в цілому істотно не змінилися за останнє століття. З іншого боку, водночас продуктивність праці в інших галузях матеріального виробництва зросла в сотні разів. Зазначені зміни дозволяють стверджувати, що в основу побудови цілісної системи підготовки спеціалістів (спеціаліста середнього рівня, бакалавра, магістра) має бути покладена модель майбутньої професійної діяльності, тобто в цьому контексті організація навчального процесу. Процес приймає тільки компетентнісний підхід, який дозволяє виділити важливі професійні умови готовності та забезпечити успіх професійної діяльності в майбутньому. Сучасне українське суспільство висуває нові вимоги до якості вищої освіти і професійної підготовки випускників. У контексті ідей Болонського процесу система вищої професійної освіти спрямована на формування особистості, здатної вдосконалювати свою професійну та громадську діяльність, самостійно та творчо підходити до вирішення професійних завдань. Ці проблеми успішно вирішуються в рамках дворівневої системи освіти, метою якої є підготовка кваліфікованих кадрів вищої професійної освіти, реалізація їх здібностей у соціокультурному просторі [6].

Метою даної статті є систематизація й узагальнення відомостей про педагогічні умови формування вокальної майстерності майбутніх вчителів музичного мистецтва.

Об'єктом дослідження даної статті є вокальна й музична освіта в Україні та закордоном.

Виклад основного матеріалу. Нині соціально-економічне та духовне життя України характеризується станом вираженого культурного дисбалансу, що не сприяє гармонійному розвитку суспільства. У суспільному житті актуалізувалась роль вчителя з високим рівнем педагогічної культури. Водночас вирішення проблеми педагогічно-культурної взаємодії, побудова траєкторії професійно-педагогічного зростання та підвищення ефективності навчання залежатиме від рівня сформованості педагогічної культури випускників ЗВО, яка є невід'ємною частиною професійної діяльності культури. Це питання набуває особливої актуальності в контексті пріоритетів та основних напрямів реформ вищої освіти, що відбуваються в Україні.

В Україні важливість цього питання підтверджується активним процесом реформування системи освіти, який розпочався з прийняттям Закону України «Про вищу освіту» (Закон України «Про вищу освіту», 2014 р.), а також інші документи. Прийняті закони та відповідні чинні нормативно-правові документи України сприятимуть переходу до забезпечення якісного професійного навчання; подальший розвиток наукових досліджень у музично-педагогічній галузі, спрямованих на зростання особистості через формування педагогічної культури та орієнтацію кваліфікації випускників на відповідність міжнародному та європейському рівням.

Наразі для багатьох учителів характерна відсутність педагогічної установки, слабка система музично-педагогічних знань, умінь і навичок; відсутність культурологічного та особистісно-орієнтованого підходу до школярів, неусвідомлення культурно-творчого потенціалу вітчизняної та зарубіжної духовної музичної спадщини. Дотепер у багатьох сферах музичної підготовки педагогів, заснованої на використанні духовної музики, панують певні стереотипи; вони не враховують змістовну специфіку цієї музичної спадщини.

Педагогічна культура майбутнього вчителя – це суб'єктивно зумовлена система цінностей, культурно-педагогічних знань, норм поведінки, практично реалізованих у процесі вдосконалення людини; вони сприяють реалізації здібностей студентів, формують їх морально-світоглядні особистісні якості через реалізацію певних педагогічних умов професійної підготовки у вищих навчальних закладах України та зумовлюють вибір правильної стратегії культурно-педагогічної ідентичності спеціалістів-педагогів у своїй діяльності майбутню кар'єру.

У культурологічному аспекті педагогічна культура є одним із видів культури, що співіснують з іншими культурами: художньою культурою, культурою людської діяльності та спілкування, політичною культурою, культурою національних відносин тощо. У педагогічному аспекті педагогічна культура вимірюється за взаємодією компонентів таких рівнів: педагогічні погляди та усвідомлення освіти та виховання; педагогічні мотиви, смисли, принципи змісту педагогічної діяльності; використання педагогічних технологій; гуманістичний характер педагогічного спілкування та поведінки; педагогічна майстерність і практика педагогічної діяльності.

На зміст педагогічної культури майбутніх учителів музичного мистецтва впливає інтеграція музичних і культурно-педагогічних знань, умінь і навичок, які матеріалізуються у професійній підготовці студентів-музикантів, що базується на художньо-педагогічному спілкуванні.

Професія педагога-музиканта передбачає володіння широким спектром як загальнопрофесійних, так і спеціальних компетенцій, які дають змогу випускнику вищого навчального закладу здійснювати продуктивну діяльність у сфері музичної освіти, включаючи навчання гри на інструментах, співу, естетичного сприйняття та розуміння твору мистецтва звуків. Під узагальненим поняттям педагог-музикант розуміють піаніста, скрипаля, саксофоніста, викладача академічного, естрадного чи народного співу. Крім того, професія педагога-музиканта поєднує в собі і виконавця, і педагога, і дослідника, здатного займатися різноманітною діяльністю у сфері музичної освіти. Все це вимагає від студента оволодіння широким спектром загальнопрофесійних і спеціальних навичок. Ключові компетенції відіграють важливу роль у розвитку педагога-музиканта, тому важливість профільних дисциплін, а також предметів зі специфічною спрямованістю.

У сучасних музично-педагогічних університетах варіативний підхід використовується у процесі розробки навчальних модулів та індивідуальних навчальних маршрутів інструментального кабінету [4]. Проте інші музичні дисципліни, як правило, не орієнтовані на спеціальність підготовки, яка визначає основний напрямок професійної самореалізації. У результаті педагог-музикант у своїй професійній діяльності стикається з проблемою навчання дітей, у тому числі, наприклад, естрадного вокалу чи народного співу, але не може використовувати техніку та навчальний репертуар, спеціально розроблений для кожного конкретного напрямку.

Успішна кар'єра педагога-музиканта, який навчає дітей співу чи гри на тому чи іншому інструменті, значною мірою залежить від рівня його музично-виконавської майстерності, чому, у свою чергу, сприяє спеціальна спрямованість музичних дисциплін, які вивчають усі студенти музичного факультету, виконавські та музично-педагогічні ЗВО й факультети. До них

належать, зокрема, музично-теоретичні та історичні дисципліни, які у світлі останніх змін у сфері музично-педагогічної освіти однозначно потребують перегляду за фаховою спрямованістю. Опанування будь-якої дисципліни спрямоване на оволодіння компетентностями, тому весь її зміст має бути тісно пов'язаний (а в ідеалі повністю відображено) з матеріалом, з яким матиме справу випускник університету. Виходячи з основної спрямованості дисциплін, ведеться ефективна робота з проектування, моделювання, методико-технологічного розвитку та організації навчального процесу в університеті [1]. І крім того професійно-педагогічна спрямованість дисциплін, необхідна також спрямованість спеціальності, яка забезпечує формування прикладних компетенцій музиканта-виконавця (гра на інструменті чи спів).

Зміна соціокультурних реалій сучасного суспільства і реформування законодавчої бази освіти визначають необхідність системного перегляду методичних основ процесів навчання і виховання. Отже, у сучасній освітній практиці з'являються не лише інноваційні методики та технології, а й змінюється формат розгляду багатьох фундаментальних положень з точки зору методики навчання. Загалом, глобальний методологічний аналіз теорії та практики навчання не входить у завдання цього дослідження, однак саме необхідність такого підходу визначає наше незрівнянно менше завдання в даному випадку: визначення ролі та місця теоретичних засад, підходів до вивчення та навчання, практичних засад, методів, прийомів і технологій навчання в галузі сучасних жанрів музичного мистецтва [2]. Знову ж таки, якою б приватною і малозначущою в контексті глобальних соціокультурних проблем не здавалася проблема, вона існує, її цінність незмінна і вимагає у зв'язку з цим наукового розгляду та обговорення.

У світлі реформування національної освіти, зокрема мистецької, нам видається дуже актуальною важливість вивчення жанрів сучасної музики, а також професійної підготовки фахівців у цьому напрямі сучасного мистецтва. У традиціях сучасної теорії та методики освіти рядом вчених робилися спроби поставити питання підготовки фахівців у галузі музичного мистецтва на рейки серйозних наукових досліджень.

Слід зазначити, що фахівця музичного мистецтва ми розглядаємо в цьому контексті як узагальнене поняття, як представника певної спеціальності. До цієї групи ми відносимо музикантів-виконавців та музикантів, викладачів, які отримали відповідну освіту в галузі музичного мистецтва та кваліфікацію спеціаліста за ступенем бакалавра або магістра. У зв'язку з цим, із точки зору реалій сучасної освітньої практики, розглянемо деякі аспекти професійної підготовки фахівців (спеціалістів середньої ланки, бакалаврів, магістрів) музичного мистецтва. З точки зору змісту поняття професійна освіта означає насамперед сукупність спеціальних знань, умінь і

навичок, що дозволяють виконувати роботу в певній сфері діяльності [5], і включає весь процес передачі та отримання системних знань, умінь, необхідних для виконання певного виду діяльності. При цьому цей процес спрямований, перш за все, на соціалізацію особистості в суспільстві, на становлення і розвиток особистості в рамках професії. У цьому випадку поняття професійної підготовки є однозначним, оскільки сукупність спеціальних знань і умінь, які дозволяють виконувати роботу в певній сфері діяльності, значно розширюється та набуває уточненого статусу. Інакше кажучи, під професійною підготовкою слід розуміти таку освітню діяльність, яка спрямована на формування і розвиток особистості за допомогою специфічних засобів і методів і знаходиться під впливом освітніх суб'єктивних і об'єктивних факторів.

Вирішення завдань професійної підготовки фахівців музичного спрямування на сучасному етапі (і, відповідно, музично-культурно-виховного процесу, як соціальних суспільних інститутів), передбачає формування висококваліфікованого, широкоосвіченого фахівця своєї справи. Такий фахівець має не лише засвоїти певний професійно значущий обсяг знань і вмінь, а й передусім сформуватися як творча особистість, що усвідомлює необхідність подальшого професійного розвитку [2]. Процес професійної освіти, відповідаючи сучасним вимогам безперервного процесу професійної освіти та самоосвіти, відкриває горизонти нескінченного професійного та особистісного розвитку. Водночас концепція професійної підготовки майбутнього фахівця музичної галузі не може бути повною мірою розкрита, якщо не позначити її оригінальну жанрово-стильову багатогранність, не врахувати, що ця концепція є частиною цілісної системи діяльності, пов'язаної з до засвоєння знань і навичок функціонування в рамках певної структури спеціалізованих установ, покликаних виконувати ці специфічні функції. Тому, розглядаючи зміст професійної підготовки майбутнього фахівця, слід, у контексті організації процесу, зосередитися на формуванні у студентів насамперед загальнотеоретичної, загальнопрофесійної та спеціальної системи знання та вміння. Власне кажучи, це відповідає і сучасним правовим нормам - вимогам державних освітніх стандартів.

Майбутній фахівець – це, перш за все, фахівець, здатний до самостійної творчої діяльності, результатом якої є створення оригінального творчого продукту, доступного і зрозумілого широкому загалу слухачів і, водночас, часу, що відповідає вимогам сучасної музичної культури. Таким чином, можна позначити основний зміст поняття професійної готовності, який також передбачає взаємодію та взаємозбагачення всіх компонентів освітнього процесу. Отже, сферою завдань професійної освіти в галузі музичного мистецтва слід вважати сукупність загальнотеоретичних, педагогічних,

спеціальних знань і практичних умінь [4], які дозволяють тим, хто отримав освіту в цьому галузі музичного мистецтва для ведення подальшої музично-творчої виконавської діяльності та забезпечення їх подальшого особистісного та професійного зростання та розвитку. Спрямування навчального процесу на модель майбутньої діяльності змістовно уточнює поняття професійної готовності. Загальновідомо, що це поняття походить від усередненого поняття готовності і має кілька трактувань, найпоширенішою з яких є поняття готовності як властивості чогось зі ступенем завершеності.

Із точки зору узагальненого аналізу поняття професійної готовності прийнято розглядати як цілісну систему соціально-економічних, психолого-педагогічних, загальнопрофесійних і спеціальних знань і вмінь, сформованих шляхом цілеспрямованого комплексного впливу змісту, форми і методи навчання особистості майбутнього фахівця. Готовність особистості до професійної діяльності, її компетентність і здатність інтерпретувати набуті на практиці знання та вміння значною мірою визначається ефективністю попереднього навчального процесу, сформованим у процесі навчання музично-естетичних поглядів майбутніх фахівців музики, їх здатність осмислювати сучасні музичні явища, їх концептуальні художньо-ціннісні установки.

Поліфункціональність виконавської діяльності спеціалістів (володіння виконавською культурою, музично-теоретичними знаннями, навичками гри на кількох музичних інструментах, вокальними навичками, грамотним образним мовленням, методами розвитку та вдосконалення здібностей, методами самостійної роботи, певними знаннями в галузі). музичного шоу-бізнесу та ін.), висуває цілий комплекс вимог до обов'язкового мінімуму змісту та рівня підготовленості випускника.

Оскільки саме у період професійного становлення в навчальному закладі (училищі чи університеті) закладається професійна основа особистості майбутнього музиканта чи музиканта-педагога (окрім суто професійних, методичних умов, це зумовлено ще й психолого-педагогічними). вікові особливості розвитку школяра). Далі в практиці професійного творчого самовдосконалення та самоосвіти на базі багажу знань і вмінь, набутих за період навчання, відбувається безперервний розвиток виконавських і музично-творчих здібностей, продовжується формування особистості музиканта. у процесі самостійної концертно-виконавської, музично-творчої чи музично-педагогічної діяльності. І удосконалення основ професійної освіти допоможе зрозуміти цей спектр освітніх завдань, під час яких буде враховано принцип поєднання як загальних властивостей і особливостей майбутнього музичного фахівця, так і спеціальних якостей, що відображають специфіку цієї професійної діяльності.

Загальні властивості та характеристики підготовки визначаються загальнопрофесійною та спеціальною професійною (спеціальністю) спрямованістю, а також ступенем їх пізнавальної значущості для майбутніх спеціалістів. Ці властивості навчального процесу характерні для більшості музичних фахівців і забезпечують формування системних знань і умінь, необхідних для цього виду діяльності. В умовах професійної освіти в галузі музичного мистецтва удосконалення професійної спрямованості передбачає таку організацію навчання з дисциплін профільних модулів, за якої методика викладання відповідає не лише методиці педагогічної науки в цілому, а й розкрити специфіку музичного мистецтва як напряму сучасного музичного мистецтва. Тоді стало можливим формування у студентів свідомого ставлення до досліджуваного матеріалу, виховання самостійної творчої діяльності, формування всіх властивостей, що визначають особистість музиканта-виконавця, і в цілому ефективна підготовка музичних спеціалістів (середнього рівня). спеціалістів, бакалаврів, магістрів), що відповідають вимогам сучасного суспільства.

Водночас ці особливості професійної освіти тісно пов'язані з формуванням пізнавальних прагнень та інтересу студентів до результатів власного професійного розвитку. Оскільки пізнавальна спрямованість на якісне засвоєння знань і вмінь у цьому аспекті є вищим етапом засвоєння основ майстерності, вона виступає своєрідним показником сформованості стійких професійних переконань і характеризує професійну придатність майбутнього фахівця до музична зона. Таким чином, когнітивна спрямованість знову ж таки визначається наявністю системних умінь і знань, творчим ставленням до вирішення різноманітних професійних і виконавських завдань. Ця система видається зумовленою саме жанрово-стильовою специфікою напряму сучасного музичного мистецтва, і зокрема музичного.

Якщо тепер поглянути на результат музично-навчальної діяльності учнів, то в цілому на всіх освітніх рівнях він також включатиме не лише загальноосвітні та спеціальні знання, а й специфічні способи діяльності (зумовлені жанровою специфікою музичного мистецтва), уміння оперувати цими специфічними знаннями та діями. Таким чином, ми ще раз підтверджуємо постулат про необхідність урахування жанрово-стильових особливостей даного сегменту професійної освіти. І тут також можна, спираючись на принципи застосовуваного нами системного підходу, які забезпечують єдність цілей, завдань, змісту, методів і організаційних форм у процесі аналізу, стверджувати, що саме жанрово-стильова специфіка музичного мистецтва, що забезпечує в процесі професійної підготовки відповідний професійній діяльності майбутнього фахівця результат.

Отже, проаналізувавши тематику вказаної статті, було досягнуто таких висновків: Характеризуючи змістовну сторону професійної підготовки

спеціаліста (спеціаліста середньої ланки, бакалавра, магістра) на сучасному етапі, можна виділити дві принципові сторони освітнього процесу:

- Перший – це єдність теоретичного (припущення оволодіння фундаментальними принципами обґрунтовує, що стереотипну сутність музичного мистецтва загалом і мистецтва зокрема, знання основних історичних етапів його розвитку, останніх відкриттів і методичних досліджень у галузі музичного виконавства та музичної педагогіки) та практичну виконавську підготовку (зокрема оволодіння методикою розвитку індивідуальні виконавські здібності та можливості їх подальшого саморозвитку та вдосконалення саморозвитку, а також можливості їх реалізації у педагогічній та організаційній роботі).

- Другий – духовно-творчий та особистісний розвиток в рамках професії; Він включає: уміння транслювати музично-теоретичні та музично-практичні знання на практиці - Творче використання набутих у навчальному процесі виконавських навичок, уміння трансформувати отримані знання на рівні творчого перенесення, прогнозування результатів власна творча виконавська діяльність (процес прогнозування можливих варіантів і ситуацій навчального процесу), - духовно-творчий пошук у процесі становлення особистості учня.

Ці аспекти пов'язує жанрово-стильова специфіка музики, системно виявлена на різних етапах отримання й засвоєння знань, формування умінь і навичок майбутнього фахівця. У цьому контексті саме компетентність як системне поняття виступає тією узагальнюючою лінією, що визначає індивідуальну професійну неповторність моделі діяльності фахівця музичного мистецтва. Крім того, реалізація вищезазначених аспектів у навчальній діяльності не завжди є плавним і систематично розвиваючим процесом; тому його слід розглядати як діалектичне явище, обумовлене різними об'єктивними умовами; супроводжується гострою боротьбою нового зі старим, подоланням постійно виникаючих проблем і протиріч; наполегливий пошук більш оптимальних шляхів, форм, методів і засобів якісного вдосконалення професійної освіти. У останніх дослідженнях відзначається, що форми, методи і засоби навчання музикантів в цілому істотно не змінилися за останнє століття. З іншого боку, водночас продуктивність праці в інших галузях матеріального виробництва зросла в сотні разів. Ці зміни дозволяють стверджувати, що в основу побудови цілісної системи підготовки фахівців (спеціаліста середнього рівня, бакалавра, магістра) має бути покладена модель майбутньої професійної діяльності, тобто в цьому контексті організація освітньої діяльності. Процес приймає тільки компетентнісний підхід, який дозволяє виділити важливі професійні умови готовності та забезпечити успіх професійної діяльності в майбутньому.

Ця тема має низку *перспективних тем для дослідження*, зокрема це може бути розгляд негативних чинників впливу на педагогічну культуру вчителя музичного мистецтва. Адже із точки зору формування педагогічної

культури на сучасному етапі варто зазначити, що такі соціальні чинники, як девальвація моральних цінностей, втрата інтересу до духовних ідеалів, а також зниження цінності освіти у свідомості молоді, вплинули на значне зниження рівня педагогічної культури.

Література:

1. Баско О. А. Техніка джазової вокальної імпровізації в процесі підготовки естрадних співаків. Суми, 2020. 89 с.
2. Гнидь Б. П. Історія вокального мистецтва. Київ : НМАУ, 1997. 320 с.
3. Красовська Л. О. Сучасний вокал: методи навчання в різних жанрах музичного мистецтва. *Культура України*. Серія : Мистецтвознавство. 2016. Вип. 53. С. 100-106.
4. Овчаренко Н. А. Основи вокальної методики. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2006. 116 с.
5. Оганезова-Григоренко О. В. Деякі інноваційні методології вокально-виконавського мистецтва. *Міжнародний вісник: Культурологія. Філологія. Музикознавство*. 2016. Вип. 1. С. 159-163.
6. Стахевич О. Г. З історії вокально-виконавських стилів та вокальної педагогіки. Вінниця : Нова Книга, 2013. 175 с.

References:

1. Basko, O. A. (2020). *Tekhnika dzhazovoi vokalnoi improvizatsii v protsesi pidhotovky estradnykh spivakiv [The technique of jazz vocal improvisation in the process of training pop singers]*. Sumy.
2. Hnyd, B. P. (1997). *Istoriia vokalnoho mystetstva [History of vocal art]*. Kyiv : NMAU.
3. Krasovska, L. O. (2016). *Suchasnyi vokal: metody navchannia v riznykh zhanrakh muzychnoho mystetstva [Modern vocals: teaching methods in various genres of musical art]*. *Kultura Ukrainy*. Serii : Mystetstvoznnavstvo, 53, 100-106.
4. Ovcharenko, N. A. (2006). *Osnovy vokalnoi metodyky [Fundamentals of vocal technique]*. Kryvyi Rih : Vydavnychiy dim.
5. Ohanezova-Hryhorenko, O. V. (2016). *Deiaki innovatsiini metodolohii vokalno-vykonavskoho mystetstva [Some innovative methodologies of vocal performance art]*. *Mizhnarodnyi visnyk: Kulturolohiia. Filolohiia. Muzykoznavstvo*, 1, 159-163.
6. Stakhevych, O. H. (2013). *Z istorii vokalno-vykonavskykh styliv ta vokalnoi pedahohiky [From the history of vocal performance styles and vocal pedagogy]*. Vinnytsia : Nova Knyha.